

## О б р а з л о ж е њ е

### I. Правни основ за доношење прописа

Правни основ за доношење Предлог уредбе о граничним вредностима годишње потрошње енергије и другим критеријумима на основу којих се одређују обвезници система енергетског менаџмента, годишњим циљевима уштеде енергије и начину извршавања обавеза обвезника система (у даљем тексту: Предлог уредбе) налази се у члану 13. ст. 3. и 5, члану 14. став 4. и члану 15. став 1. Закона о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије („Службени гласник РС”, број 40/21).

Према члану 13. став 1. Закона о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије (у даљем тексту: закон), обвезници система енергетског менаџмента су:

1) привредна друштва и јавна предузећа чија је претежна делатност у производном сектору, ако имају годишњу потрошњу енергије већу од количине коју пропише Влада;

2) привредна друштва и јавна предузећа чија је претежна делатност у сектору трговине и услуга, ако имају годишњу потрошњу енергије већу од количине коју пропише Влада;

3) јединица локалне самоуправе и градске општине са више од 20.000 становника по последњем попису становништва;

4) органи државне управе, други органи и организације Републике Србије, органи и организације аутономне покрајине и организације за обавезно социјално осигурање.

Према члану 13. став 2. закона, обвезници система из става 1. тач. 3) и 4) овог члана извршавају обавезе у погледу спровођења система енергетског менаџмента и за установе које су основали.

Према члану 13. став 3. закона, изузетно од одредби ст. 1. и 2. овог члана, обвезници система су и установе основане од стране Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе у области образовања, науке, културе, физичке културе, здравствене заштите, социјалне заштите, друштвене бриге о деци и другим областима, као и други, корисници јавних средстава који нису обухваћени у ставу 1. тач. 1)-4) овог члана на начин и под условима које пропише Влада, а нарочито узимајући у обзир површину и намену објеката које користе.

Према члану 13. став 4. закона, у случају када су одржавање и инвестиционо-технички послови на објектима органа државне управе и других органа Републике Србије, односно аутономне покрајине поверени посебном органу или организацији Републике Србије, односно аутономне покрајине, тај орган, односно организација постаје Обвезник система уместо органа чије одржавање и инвестиционо-технички послови су му поверени.

Према члану 13. став 5. закона, Влада ближе утврђује критеријуме на основу којих се утврђују обвезници система из става 1. тач. 3) и 4) овог члана, нарочито узимајући у обзир површину и/или врсту објеката које користе, односно за које носе трошкове одржавања или трошкове енергије.

Према члану 14. став 4. закона, Влада ближе уређује начин извршења обавеза Обвезника система из става 1. овог члана.

Према члану 15. став 1. закона, Влада на предлог Министарства утврђује годишње циљеве уштеда енергије за Обвезнике система у складу са актима из члана 5. став 1. тач. 1)-3) овог закона и граничну вредност годишње потрошње енергије на основу које се одређује која привредна друштва и јавна предузећа су обвезници система.

## II. Разлози за доношење прописа

Законом енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије систем енергетског менаџмента предвиђен је као један од главних сегмената спровођења политике енергетске ефикасности. Према закону, систем енергетског менаџмента (у даљем тексту: СЕМ) је систем организованог управљања енергијом који обухвата најшири скуп регулаторних, организационих, подстицајних, техничких и других мера и активности, као и организованог праћења и анализе обављања енергетских делатности и потрошње енергије, које у оквирима својих овлашћења, планирају и спроводе обвезници система енергетског менаџмента;

Систему енергетског менаџмента посвећена је глава III. закона. Законом су дефинисани субјекти СЕМ у које поред Владе и министарства надлежног за послове енергетике (у даљем тексту: Министарство), спадају обвезници СЕМ, енергетски менаџери и енергетски саветници. Даље, законом је дефинисано која овлашћења имају Влада и Министарство у функционисању СЕМ, дефинисани су обвезници СЕМ, обавезе које они имају и циљеви уштеде енергије које треба да остваре на годишњем нивоу. Законом је прописана и обавеза обвезника система да достављају Министарству годишњи извештај о остваривању циљева уштеде енергије, дефинисана је садржина програма и плана енергетске ефикасности које доносе обвезници СЕМ; прописана је обавеза обвезника СЕМ да именују енергетског менаџера, наведени су послови које обавља енергетски менаџер. Прописана је и обавеза обвезника СЕМ да периодично обезбеде спровођење енергетских преглед од стране енергетских саветника; дефинисане су категорије енергетских прегледа, садржина извештаја о спроведеном енергетском прегледу, ближе су уређени обука и испит енергетског менаџера и енергетског саветника.

Ради спровођења система енергетског менаџмента, односно ближег уређивања обавеза које имају обвезници система и други субјекти ради функционисања СЕМ, потребно је донети подзаконске акте који су законом предвиђени, у које пре свега спада Предлог уредбе.

Уредбом се врши и даље усклађивање са правним тековинама Европске уније тако што се преносе одредбе Директиве 2012/27/EУ о енергетској ефикасности које се односе на системе менаџмента енергијом.

## III. Објашњење основних правних института

Текст Предлога уредбе садржи 25 чланова који се односе на следеће:

1. предмет Предлога уредбе (члан 1.);
2. дефиницију израза који се употребљавају у Предлогу уредбе (члан 2.);
3. граничну вредност годишње потрошње енергије на основу које се одређују обвезници система у производном сектору (члан 3.);
4. граничну вредност годишње потрошње енергије на основу које се одређују обвезници система у сектору трговине и услуга (члан 4.);
5. јединице локалне самоуправе и градске општине као обвезнике система (члан 5.);
6. услове под којима органи државне управе, други органи и организације Републике Србије, органи и организације аутономне покрајине и организације за обавезно социјално осигурање постају обвезници система (члан 6.);
7. услове под којима установе основане од стране Републике Србије и аутономне покрајине постају обвезници система (члан 7.);

8. услове под којима други корисници јавних средстава постају обвезници система (члан 8.);

9. годишњи циљ уштеде енергије за обвезнике система – привредна друштва и јавна предузећа чија је претежна делатност у производном сектору (члан 9.);

10. годишњи циљ уштеде енергије за обвезнике система – привредна друштва и јавна предузећа чија је претежна делатност у сектору трговине и услуга (члан 10.);

11. годишњи циљ уштеде енергије за јединицу локалне самоуправе и градску општину као обвезнике система енергетског менаџмента (члан 11.);

12. годишњи циљ уштеде енергије за органе и организације, установе и друге кориснике јавних средстава као обвезнике система енергетског менаџмента (члан 12.);

13. како се сразмерно обрачунава разлика између остварене уштеде и прописаног циља уштеде, ако обвезник система у једној календарској години оствари уштеду већу од циља уштеде који је прописан на годишњем нивоу (члан 13.);

14. искључивање потрошње енергије превозних средстава из годишњег циља уштеде енергије обвезника система (члан 14.);

15. подношење Министарству изјаве о статусу обвезника система енергетског менаџмента од стране привредних друштава и јавних предузећа која су обвезници система (члан 15.);

16. подношење изјаве о статусу обвезника система Министарству од стране органа, установа или других корисника јавних средстава који су обвезници система (члан 16.);

17. начин спровођења обавезе обвезника система да донесу интерни акт којим ће бити уређена структура задужених и одговорних лица за реализацију циљева енергетског менаџмента, као и одговорности, координација и процедуре за управљање потрошњом енергије (члан 17.);

18. рок за подношење изјаве о статусу обвезника система и прорачуна потрошње примарне енергије за 2021. годину за привредна друштва и јавна предузећа (прелазна одредба - члан 18.);

19. рок за подношење изјаве о статусу обвезника система од стране органа, организација, установа или других корисника јавних средстава који су обвезници система (прелазна одредба - члан 19.);

20. рок за извршавање обавезе обвезника система да обавесте Министарство о лицу или лицима које су именовали за енергетског менаџера и о лицу које су овластили да пред енергетског менаџера потписује годишњи извештај о остваривању циљева уштеде енергије (прелазна одредба - члан 20.);

21. рок у којем обвезници система треба да донесу интерни акт из члана 17. Предлога уредбе (прелазна одредба - члан 21.);

22. објављивање образаца 1-2 у електронској форми на интернет страници Министарства (прелазна одредба - члан 22.);

23. престанак важења Уредбе о утврђивању граничних вредности годишње потрошње енергије на основу којих се одређује која привредна друштва су обвезници система енергетског менаџмента, годишњих циљева уштеде енергије и обрасца пријаве о оствареној потрошњи енергије („Службени гласник РС” број 18/16)(прелазна одредба - члан 23.);

24. рок када обвезници система који су то постали у складу са овом уредбом почињу да остварују годишњу уштеду енергије из чл. 9-12. ове уредбе (прелазна одредба – члан 24);

25. ступање на снагу уредбе (завршна одредба – члан 25).

#### IV. Процена финансијских средстава потребних за спровођење акта

У овом тренутку није могуће прецизно утврдити финансијске импликације Уредбе на Буџет из разлога што нису доступни сви неопходни подаци (нпр. тачна површина зграда за чију рехабилитацију се трошкови покривају из буџета РС, стање зграда, количина енергије коју троше итд). Потрошња финалне енергије у 2019. години према Енергетском билансу РС за 2021. годину износила је 10.118,1 GWh (0,870Мтое) у јавном и комерцијалном сектору. Према нацрту дугорочне Стратегије за подстицање улагања у обнову националног фонда зграда РС, процењује се да је површина зграда у комерцијалном сектору 95.044.438 м<sup>2</sup> а у јавном сектору 11.237.025 м<sup>2</sup> (скоро 10 пута мања од површине у комерцијалном сектору), па се претпоставља и да се око 10% финале енергије потроши у јавним зградама (1.012 GWh). Обвезници система у јавном сектору треба у овим зградама да уштеде 1% примарне енергије, односно око 6,866 GWh финалне енергије годишње. Процењује се да за ове уштеде треба обезбедити годишње око 720 милиона динара за спровођење мера енергетске ефикасности, од чега на нивоу локалне самоуправе око 510 милиона динара, на нивоу Републике око 189 милиона динара и на нивоу покрајине око 21 милион динара. Ове инвестиције ће омогућити смањење трошкова за енергију и енергенте од укупно око 46,3 милиона динара годишње, односно 33 милиона динара, 12 милиона динара и 1,3 милиона динара респективно. Прост повраћај отплате уложених средстава процењује се на 14,4 година.

Треба имати у виду и следеће:

- обавеза је постојала и у претходном периоду по основу Уредбе о утврђивању граничних вредности годишње потрошње енергије на основу којих се одређује која привредна друштва су обвезници система енергетског менаџмента, годишњих циљева уштеде енергије и обрасца пријаве о оствареној потрошњи енергије („Службени гласник РС” број 18/16)

- према литератури, само спровођењем организационих и других мера које не захтевају инвестиционе трошкове, или имају мале трошкове, могуће остварити уштеде енергије на нивоу 5-10%;

- није неопходно да се сва горе наведена средства обезбеде из Буџета Републике, Покрајине или локалних самоуправа, већ се за реализацију пројеката може користи ЕСКО модел финансирања који подразумева да приватни партнер реализује инвестицију која се исплаћује из остварених уштеда, уз напомену да се у том случају позитивни ефекти на буџет у пуном износу могу очекивати тек након истека ЕСКО аранжмана, док се у мањој мери (од око 10%) могу предвидети и за време трајања ЕСКО аранжмана.

- за финансирање се могу обезбедити и бесповратна средства донатора, Управе за финансирање и подстицање енергетске ефикасности као и средства међународних финансијских институција;

- обвезници система који су у претходном периоду већ спроводили активности на повећању енергетске ефикасности, уколико су премашили потребне уштеде за тај период, могу уштеде по основу раније спроведених мера приказати и у наредном периоду до пет година. Они који нису у могућности да са уштедама почну од 2023. године такође имају могућност да уштеде надокнаде у некој од наредних пет година;

- достизање циљева за нове обвезнике почиње од 2023. године.

За спровођење ове Уредбе средства се обезбеђују у складу са билансним могућностима обвезника система енергетског менаџмента у оквиру својих финансијских планова а у складу са програмима и плановима које припремају у оквиру система енергетског менаџмента.